

Skipulagsstofnun
Borgartún 7b
105 Reykjavík

Reykjavík, 11. júlí 2023
UST202306-094/B.S.
10.05.00

Efni: Matsáætlun - Holtavörðuheildarlína 3 - nr. 0189/2023. Umsögn

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar dags, 27. Júní sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um ofangreinda matsáætlun.

Að mati Umhverfisstofnunar að skoða neðangreind atriði vandlega.

Veglagning og efnistaka

Gera þarf ítarlega grein fyrir veglagningu og mögulegum „aðalleiðum að línustæðinum á heiðunum sem bera eiga aðflutning efnis þ.m.t. flutning jarðefna. Ef línan verður lögð til austurs úr Hrutafirði yfir heiðalönd þarf að gera grein fyrir námum sem og námuvegum sem leggja þarf.

Vatnamál

Stefnumörkunar vatnaáætlunar 2022 – 2027 er ekki getið í matsáætluninni, en samkvæmt 28. gr. laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála skulu opinberar áætlanir á vegum stjórnvalda, svo sem vegna skipulagsmála, náttúruverndar, orkunýtingar og samgangna vera í samræmi við þá stefnumörkun um vatnsvernd sem kemur fram í vatnaáætlun. Í kafla 12 í matsáætluninni þarf að gera grein fyrir vatnaáætlun og áhrifum framkvæmdarinnar á þá stefnumörkun sem er sett fram í vatnaáætlun og lögum um stjórn vatnamála. Mjög mikill fjöldi vatnshlota er á framkvæmdarsvæðinu og gera þarf m.a. grein fyrir því hvort hætta sé á því að ástandi þessarar vatnshlota muni á einhvern hátt hnigna og hvort þau munu standast þau umhverfismarkmið sem hafa verið sett fyrir þau samkvæmt vatnaáætlun. Samkvæmt vatnaáætlun má ástandi vatnshlota ekki hnigna, hvorki varanlega né tímabundið.

Í kafla 7.3 er fjallað um vatnalíf. Í undirkafla 7.3.1 er nánar fjallað um núverandi stöðu og mögulegar breytingar. Fram kemur að Holtavörðuheildarlína 3 geti haft í för með sér rask í nágrenni við ár og vötn og þannig haft áhrif á vatnalíf. Jafnframt kemur fram að framkvæmdin getur einnig falið í sér truflun og/eða gruggmyndun á framkvæmdartíma auk mögulegrar olíu- eða efnamengunar á framkvæmdartíma. Í kaflanum er hvergi fjallað um ástand vatnshlotanna á svæðinu, né umhverfismarkmið. Samkvæmt því sem stendur í matsáætluninni má gera ráð fyrir því að ástand vatnshlota muni hnigna hvort heldur varanlega og/eða tímabundið vegna framkvæmdarinnar. Það samræmist ekki stefnumörkun vatnaáætlunar og er ekki samræmi við lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála. Í kafla 7.3.2 er fjallað um fyrirliggjandi gögn. Hér vantar að nefna vatnaáætlun og allar þær skýrslur sem hafa orðið til við innleiðingu laga um stjórn vatnamála. Í kafla 7.3 3 er fjallað

um mat á umhverfisáhrifum / Athuganir og rannsóknir og í kafla 7.3.4 er fjallað um vægi áhrifa metið. Í kafla 7.3.3 segir að ekki sé gert ráð fyrir vettvangsvinnu vegna vatnalífríkis stuðst við rannsóknir sem hafa farið fram á hryggleysingjum, þörungum, fisk og umhverfisþáttum í straum- og stöðuvötnum sem og tjörnum á framkvæmdasvæðinu eða nærliggjandi svæðum. Auk þess verður stuðst við vistgerðaflokkun Náttúrufræðistofnunar Íslands við lýsingu og verndarflokkun ferskvatns. Jafnframt kemur fram að til að geta metið hve mikilla áhrifa er að vænta á vatnalíf verði unnið út frá ákveðnum spurningum og mælikvörðum. Umhverfisstofnun bendir að að til þess að hægt sé að meta áhrif framkvæmdarinnar á þau fjölmörgu vatnshlot sem eru á framkvæmdarsvæðinu þarf að staðfesta ástand vatnshlötanna, meta hættuna á því að ástand þeirra hnigni og gera áætlun um mótvægisáðgerðir til að koma í veg fyrir hnignun. Við ástandsflokkun vatnshlota eru notaðir líffræðilegir og eðlisefnafræðilegir gæðapættir (sjá vatnaáætlun 2022 - 2027).

Votlendi

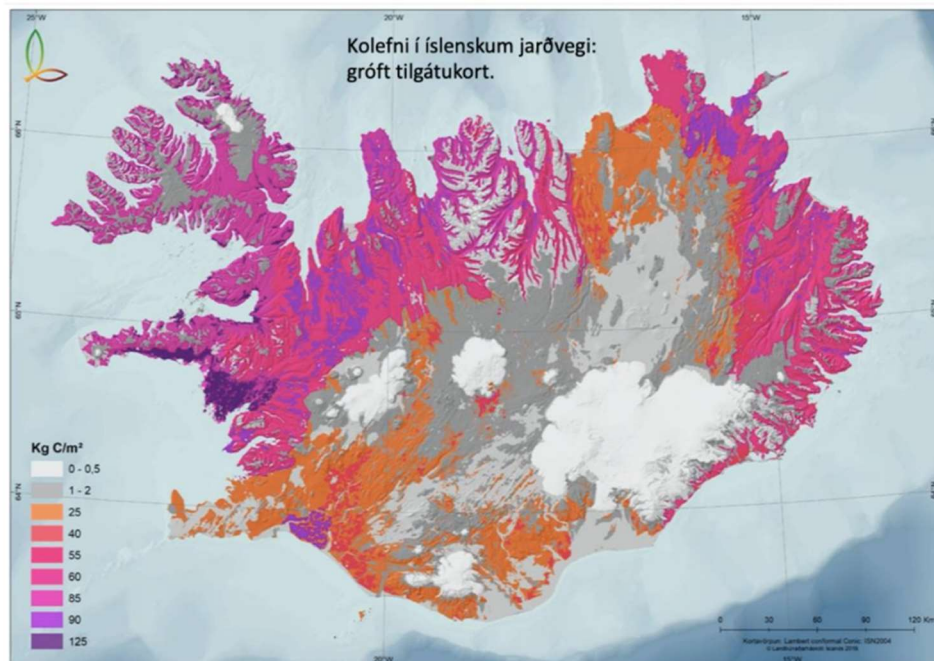
Gera þarf ítarlega grein fyrir raski á votlendi á heiðum. Í þessu sambandi ætti að hafa í huga að nú er víða um heim lögð mikil áhersla á að vernda votlendi.

Sjá:

https://www.lbhi.is/images/pdf/utgefid%20efni/fjolrit%20rannsoknastofnunar%20landbunadarins/rit_lbhi_nr_133_ok.pdf

Í þessu riti segir m.a. á bls. 7: „Ætla mætti af umræðu um gróðurhúsalofttegundir að meira væri af kolefni í andrúmsloftinu eða þá í gróðri, miðað við moldina. En svo er alls ekki heldur þvert á móti. Moldin geymir meira kolefni en andrúmsloftið og gróður samanlagt.“

Kort hér að neðan er tekið úr ofangreindu riti á bls. 13. Eins og fram kemur í texta er hér um tilgátukort að ræða.

Mynd 5. Tilgátukort af kolefnisforða í jarðvegi. Byggt á nýjustu útgáfu af grófu jarðvegskorti sem er endurskoðað reglulega í gagnagrunnum Lbhí. Kortið sýnir ljóslega að mest kolefni er í moldinni á vel grónum svæðum á Vesturlandi og Norðvesturlandi, en einnig á Austurlandi.

https://www.hunathing.is/static/files/Umhverfismal/fridlysingakostir-i-hunathingivestra_compressed.pdf

Um verndargildi heiðarlanda segir í ofangreindri grein á bls. 15: *“Hálendi og heiðarlönd Húnaþings vestra búa yfir ríkulegum votlendissvæðum en almennt eru votlendissvæði mjög mikilvægur hluti vistkerfa heimsins. Votlendi eru næringarrík svæði með miklu dýralífi í lofti, á láði og legi. Votlendi mynda mikinn lífmassa sem leiðir til mikillar framleiðslu næringarríks jarðvegs auk þess sem votlendi binda mikið magn kolefna í jarðvegi. Lífríki votlendisins er þó ekki einungis staðbundið heldur bera ár og lækir næringarefni og smádýr frá hálendi um vatnakerfin allt til sjávar. Votlendið, vötnin, flóarnir og mýrarnar geyma vatn, miðla því síðan smátt og smátt frá sér í litla læki sem hríslast um heiðarnar og mynda ár. Dragárnar sem eiga uppruna sinn á heiðunum Húksheiði, Núpsheiði, Aðalbólsheiði og Víðidalstunguheiði, eru heimkynni lax og silungs, sem hafa verið og eru verðmætar auðlindir fyrir héraðið.”*

https://environment.ec.europa.eu/topics/soil-and-land/soil-strategy_en

Virðingarfyllt

Björn Stefánsson,
sérfræðingur

Rakel Sæmundsdóttir,
sérfræðingur